

Posamezna

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

121. števil.

Maribor, dne 24. oktobra 1923.

Letnik XV.

Odlok prosvetnega ministra in učiteljstvo.

Ko je izdal g. minister M. Trifunovič svoj odlok glede versko-moralne vzgoje, smo si mislili že vnaprej, da bo med našim svobodomiselnim učiteljstvom završalo. In res prvi znak razburjenja se je že pojavil v nesramnem in infamnem članku «Učiteljskega Tovariša» z dne 18. oktobra 1923, kjer se slovenski duhovščini očita, da je ona kriva moralnega propadanja našega ljudstva in učiteljske malobrižnosti v prosvetnem delu. Svobodomiselnost učiteljstva ima čiste roke, duhovniki so pa hudodelci.

Ta odgovor na ministrov odlok je čisto verna podoba mentalitete in kulturnega nivoja breznačelnega liberalnega učiteljstva. Namesto da bi stvarno prevdarili in kritizirali ministrov odlok, ga zlorabljajo kot izpad proti duhovščini, ki je po poklicu nositeljica versko-nravnih vzgoje ljudstva. Pravijo, da jim zabranjuje versko-nravno delo politikujoča duhovščina, ki vse, kar sami dobrega ustvarijo, sproti podira s hujskanjem proti učiteljstvu. Potemtakem bi bilo stanovsko nasprotstvo duhovščine krivo, da učiteljstvo ne dela.

Gospodje učitelji, zelo se motite, ako pripisujete lastne neuspehe stanovskemu nasprotovanju duhovščine. Ni nobenega stanovskega nasprotstva med učiteljstvom in duhovščino — kako lepo vzajemno deluje duhovščina z redkimi krščanskimi učitelji! —, temveč nasprotstvo je tukaj med dvema svetovnjima nazoroma, med krščanstvom, ki ga uči duhovščina, in svobodomiselnost učiteljstva. Kakor je nemogoče med krščanstvom in brezverstvom napraviti most, tako je tudi nemogoče med duhovščino in svobodomiselnim učiteljstvom napraviti bratsko vzajemnost in skupno sodelovanje na vzgojnem in prosvetnem polju. Kako tudi, ker ravno pri vzgoji pridejo načela in metode svetovnega naziranja v prvi vrsti navskriž. Saj je umljivo, da bom čisto drugače vzgajal, ako predpostavljam dušo in večnost, kakor pa če mi je vse to le prazna fraza in človek samo produkt splošnega razvoja materije. Tudi je jasno, da si bom napravil čisto drugačno sliko o čednosti življenja, o seksualni moralni, o družinskem življenju, ako verujem v Boga, kakor pa če postavljam za sankcijo vseh moralnih predpisov edino le svojo «avtonomno» pamet in svoje strasti. Gospodje pedagogiki, mislite dosledno in spoznali boste, da so vzroki nasprotstva globlji, načelni.

Rešitev celega našega problema tukaj je ta, da pri vzgoji ni mogoče iti mimo svetovnega naziranja. Vzgajati, pa se ne odločiti za svetovno naziranje, se pravi biti podoben umetniku, ki dela sliko brez vsakega načrta in sistema. Vrže barvo in potegne s čopičem, kjerkoli se mu zdi. Iz takšnega udejstvovanja seveda ne bo zrasla umetnina, temveč «pacarija». Podobne uspehe dosega tudi liberalno učiteljstvo na vzgojnem polju, ker se poslužuje metod lažjega umetnika.

Nič vam tudi tukaj ne pomaga vaše besedičenje o «svetem in vzvišenem verskem čustvovanju», ki ga hočete gojiti med ljudstvom. Pri vzgoji ne gre za čustva, ki v človeku za trenutek kakor slama vzplapolajo, temveč za načela in predpise, ki vrežejo v življenje. Ravno ker naše svobodomiselnost učiteljstvo foliko operira le s sanjaviimi čustvi v svoji «vzgoji», je čutil celo radikalni minister potrebo, da da gospodom učiteljem navodila, kaj da je vera. Hvala Bogu, da je celo radikalnemu ministru prišlo do spoznanja, da se sreča narodov ne kuje na podlagi svobodomiselnega gobeždanja o čustvih, temveč na jekleni jasnosti moralnih principov, kakor jih predstavlja krščanski dekalog.

Vemo, da bo reklo liberalno učiteljstvo, da je to nasilje, vsiljevati komu prepričanje, ki ga nima. Priznamo vam to, zato vam pa svetujemo, ako ne mislite katoliško, kakor misli naše ljudstvo, ki ga hočete vzgajati, potem si pa izberite kak drug poklic. Čevljarju, rokodelcu, uradniku ni treba imeti nujno svetovnega naziranja pri svojem delu, ker opravlja več ali manj mehanično delo. Na vzgojnem polju pa človek ne more biti brez svetovnega naziranja in na tem polju niste avtonomni, temveč v službi staršev in naroda, ki vam zaupa najdražje, kar ima: svoje otroke. Žalostno je, da ima naše dobro ljudstvo ravno na tem polju, ki je najbolj važno, za voditelje ljudi, ki ne razumejo njegove duše in to, kar je njemu sveto, prezirajo in razdirajo. Šola, ki bi morala biti izraz narodne kulture, mišljenja in čustvovanja ljudstva, pa prezira narodno slovensko samobitnost! To je bila neodpušljiva potrpežljivost, da smo do danes to trpeli.

Izčiščevalni proces se je začel in se bo vršil z železno logiko, dokler ne bo zadnji brezverski učitelj pred pragom zunaj naših krščanskih šol. Nočemo vam delati sile, vzgajajte otroke svobodomiselnih staršev, otroke našega ljudstva pa pustite s svojo svobodomiselnostjo pri miru!

Tu nima mesta nobeno jadikovanje po «Učiteljskem Tovarišu», kakor da se učiteljstvu s tem krivica

godi. Mi vam nočemo nič kratiti svobode, a hočemo, da vsak, kdor vzgaja ljudstvo, ga vzgaja po metodah in načelih ljudstva. Mi ne potrebujemo svobodomiselnih učiteljev, temveč krščanskih, ki bodo mislili, delali in verovali kakor ljudstvo. Tem tudi pohajanje šolskih maš in obiskovanje cerkve ne bo nasilje, ker bo jim to izhajalo iz globokega prepričanja. Vsak svetovni nazor ima svojo dogmatiko in verske predpise, zato jih menda sme imeti tudi katoliški. Tu ni potem nobene klerikalne komande, duhovniške nadvlade, temveč komanda načel katoliškega svetovnega naziranja, ki so jim vsi podrejeni, bodisi duhovniki ali laiki. Zato je znamenje popolne umstvene in etične razdrapanosti liberalnega učiteljstva, ako gotove verske vaje ima kot izraz duhovniškega absolutizma in vladateljnosti. Bдите prepričani, da Cerkev glede verskih in nravnih predpisov ne bo od učiteljstva več zahtevala kot od drugih navadnih vernikov. Nekaj versko-moralnih predpisov in vzgojnih sredstev pa mora imeti vsaka resna vzgojna institucija, torej tudi Cerkev, ki je unizalna družba za vzgojo človeštva.

Toliko v odgovor!

Dr. J.

Politični položaj.

Vlada proti skupščini. Po raznih pripravah in izjavah iz vladnih krogov se sklepa, da se vlada bavi z načrtom, za nekaj tednov odgoditi narodno skupščino. Po izvolitvi finančnega odbora naj bi se seje odgodile vsaj za en mesec. Ta odločitev vlade je zelo značilna, ker dokazuje prvič, da vlada ni pripravila nobenih zakonskih predlogov za narodno skupščino, drugič pa, da se vlada ne čuti dovolj gotove s svojo večino. Po informacijah našega dopisnika vladajo v vladnih krogih velike diference glede novih zakonov, posebno glede zakona o centralni upravi, ker ni prišlo do sporazuma, katera ministrstva se ukinejo in katera ostanejo. Tudi šolski zakon je bil predmet živahnih razprav v vladnih krogih in še vedno ni ugotovljeno definitivno besedilo tega zakona. Zdi se pa, da je glavni razlog odgoditve seje reško vprašanje, ki se nahaja v štadiju končnega definitivnega reševanja.

Reško vprašanje. Med našo in italijansko vlado se vrše direktna pogajanja. V imenu naše vlade vodi pogajanja naš rimski poslanik Antonijevič in po njem so bili poslani naši vladni končni predlogi za rešitev reškega vprašanja s strani italijanske vlade. Ti predlogi so taki, da je rešitev reškega vprašanja postavljena na čisto nove temelje. Vlada, o tem še ni razpravljala, vršile so se pa v zunanjem ministrstvu dolge konference, na katerih se je razpravljalo o novih Mussolinijevih predlogih. Vlada bo odgodila seje parlamenta, da bo v tem času rešila reško vprašanje — brez kontrole narodne skupščine.

Konferenca politikov «srednje linije». Nedeljske konference politikov «srednje linije» v Zagrebu se je udeležilo kakih 200 pristašev. Srbijanska govornika dr. Boža Markovič in Mihajlovič sta v dolgih govorih razlagala notranji in zunanji položaj naše države in konstatirala, da je to stanje nezno, ker sta v notranji politiki razvila dva ekstrema: hegemonistično-korupcionistični radikalni, drugi separatistični radičevski. Ugotovila sta, da je treba narodu vrniti zaupanje in ustvariti razpoložanje, ki je vladalo ob prevratu, ter ustvariti možnost skupnega življenja. Nato so razlagali glavne točke svojega programa, ki v prvi vrsti zahteva, da se naša država imenuje Jugoslavija. Država naj se razdeli na zgodovinske pokrajine, ki bi imele lastno avtonomijo, svojo skupščino, ki bi se volila po proporciju, nadalje samostojne finance za svoje potrebe in pravico sklepati avtonomne zakone. Pokrajinam bi načeloval pokrajinski namestnik, oziroma ban, samoupravo bi vodil samoupravni odbor, ki bi vršil tudi vrhovno oblast nad uradniki. Spore glede kompetenc pri sklepanju zakonov bi reševalo državno sodišče. Pokrajinska skupščina ima pravico, da obtoži pokrajinskega namestnika in samoupravni odbor radi protizakonitih dejanj. Pokrajinskega namestnika imenuje kralj na predlog ministrskega predsednika. Ministrstvá, ki izključno služijo splošnim interesom, bi ostala v centrali, avtonomijam bi se pa dalo vse, kar je potrebno za njihov kulturni, gospodarski in socialni razvoj. Da se dosežejo te avtonomije, je potrebna revizija ustave, ki se mora izvršiti rednim potom. Povdarjalo se je, da mora ostati ena država, ena vlada in eden parlament, ki naj uredi take samouprave in določi njihove kompetence. V krajih, ki so že zreli za avtonomijo, bi se ta izvršila takoj, drugod pa polagoma. Končno je bil izvoljen odbor, ki naj pripravi vse potrebno za kongres, ki se bo vršil mesca decembra v Beogradu. Sklenjeno je, da se za sedaj ne ustanovi nova stranka, marveč da se samo izvrši propaganda za ta program.

Ljuba Davidovič o svoji akciji. V ponedeljek se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri je Ljuba Davidovič poročal o svojem poskusu, da bi se osnoval

opozicionalni blok. Ugotovil je, da je njegova akcija bila dobro sprejeta pri vseh skupinah razen pri zemljoradnikih. Vsled čudnega držanja enega dela demokratskega kluba pa ni bilo mogoče priti do definitivnega sporazuma, marveč je sklenjen samo načelni sporazum, da bo opozicionalni blok obstojal samo od časa do časa. Na seji je bila sprejeta tudi kandidatna lista za volitve v finančni odbor.

Po svetu.

Volitve v Avstriji. V nedeljo so se v Avstriji izvršile volitve v deželne zbornice in Nationalrat ali državni zbor, ki so po svojem izidu ostrba obsodba velenemškega šovinističnega stremljenja. Državni zbor bo štel v bodoče 165 (dosedaj 183) poslancev in bo stalo sedaj 98 vladnim poslancem 67 socialistov nasproti, torej diferenca 31 in ne kakor poprej 45 glasov. Najhujši poraz so doživeli velenemci in tudi Bauernbund je zelo nazadoval. Slovenci poslancev v državni zbor ne dobijo, imajo pa v koroškem deželnem zboru kot svoja zastopnika dva odlična narodna delavca: Janko Poljanca, župnika v Škocjanu, in dr. Frana Petek, zdravnik v Velikovcu. Na Dunaju, ki pošlje v Nationalrat 45 poslancev, je bilo izvoljenih 27 socialnih demokratov, 17 krščanskih socialcev in 1 velenemec. Grof Otokar Czernin je propadel. V dunajskem deželnem zboru, ki se krije z občinskim svetom, so zgubili socialni demokratje svojo dvetretjinsko večino. Izvoljenih je namreč 40 krščanskih socialcev in 79 socialnih demokratov. Velenemci, Čehi in liberalci so zgubili vse mandate, židovski nacionalisti so rešili samo enega.

Odcepitev Porenja. Separatistični pokret v Porenju se je tako razširil, da so separatisti v Aachenu pod vodstvom Deckerja dne 22. t. m. proglasili republiko. Zasedli so brez odpora vsa javna poslopja v mestu ter vpostavili začasno vlado, ki je takoj prevzela posle. Izdala je takoj proglas na ljudstvo, obenem pa prepovedala izhajanje vseh časopisov v mestu. Separatisti so proglasili republiko tudi v Grossgerru in Rüsselheimu; renski republiko pa se baje še nameravajo pridružiti mesta Düren, Eifel, Koblenz in Düsseldorf. Separatisti razpolagajo čez precej številno, dobro organizirano armado. Njihove čete so se pojavile že pred Mainzom, katerega nameravajo zasedeti. Policija se drži popolnoma pasivno, samo v Trierju in Koblenzu je nastopila proti separatistom in preprečila njihove namere, da zasedejo javna poslopja ter prevzamejo upravo. Francoske in belgijske okupacijske oblasti popolnoma mirno gledajo na ta pokret. Vodja republikancev Decker se je razgovarjal s francoskimi predstavniki ter jim zagotovil, da gibanje ni naperjeno proti Francozom. Nemška državna vlada stoji nasproti tem dogodkom brez moči. Da bi zajezila separatizem ter speljala celo gibanje na svojo stran, je sklicala v Kölnu zastopnike republikancev na pogajanja, da doseže ustanovitev renske republike v okviru nemške države.

Češki predsednik o Nemčiji. Po poročilu lista «Prager Tagblatt» je podal češki predsednik Masaryk glede sedanjega položaja v Nemčiji sledečo izjavo: «Nemci so po svoji kulturi tako tesno zvezani med seboj, da nikakor ne verjamem na razpad Nemčije. V sedanjih razmerah vidim jaz le različne izraze reakcije proti preostri poskusom centraliziranja na podlagi Bismarckovih tendenc, ki računajo le s prusko hegemonijo in še danes v tem smislu delujejo.»

Angleško mnenje glede Nemčije. V zelo težkem ruhrskem vprašanju se vse stranke sedaj edine: izjema so le takozvani die-hardi, ki jih je pa samo 20 do 30. Zasedbo Poruhrja smatrajo skoro vsi Angleži za nepostavno in za nesametno, angleško javno mnenje nepotrpeljivo čaka ureditve reparacijskega problema po kakih mednarodni avtoriteti. «Daily Mail» zagovarja sicer francosko politiko, a večina Angležev želi z Baldwinom vred hitre in pametne rešitve. Število brezposelnih raste pri nas neprestano in jih bo kmalu poldrugi milijon. Tega strahotnega števila pa ne moremo zmanjšati, dokler ne more Evropa kupovati angleškega blaga; Evropa zopet pa prej ne bo zdrava, dokler si Nemčija ne opomore in ne pride iz kaosa, kamor je bila zabredla po lastni krivdi in po francoski politiki. Anglija bi rada, da bi Nemčija spet vstala, ne samo iz trgovskih ozirov, temveč tudi iz splošno človeških. Vojne strahote so se ohladile in mi Angleži mislimo bolj na sedanost, kakor na preteklost. Mi želimo vstop Nemčije v zvezo narodov in hočemo z njo skupaj delati. Če bomo pa mogli svoj program udeležiti, to je odvisno od spretosti naših državnikov, od postopanja Nemčije in posebnosti od Francije. Inozemci se večkrat čudijo, da je Anglija proti akciji Poincareja samo protestirala, sicer pa da ni nič storila. Nočem braniti trajne pasivnosti naše vlade, vem pa, da bi bilo energično poseganje v to vprašanje zelo težko. Koristi Anglije in koristi Evrope so sedaj iste; upam, da bodo prišle do svojih pravic, preden se bo Nemčija pogreznila v revolucijo in nepreklicno zmedo.

Beleške.

Srbska hegemonija. Z ogorčenostjo so se dosedaj Srbi otrešali očitkov, da streme za hegemonijo v državi. Dasi je hegemonija srbskega plemena nad hrvatskim in slovenskim faktično že po vidovdanski ustavi osigurana in se povsod izvaja, vendar očitno to Srbi vedno tajijo. Sedaj se pa je vendar našel med njimi nekdo, ki odkrito izpove, da je v državi potrebna hegemonija Srbov. To je znani Krsta Cievarič, ki vkljub vsemu sovraštvu do Pašiča in radikalnih ministrov, ker so mu vrgli njegovega ljubljence Pribičevića z ministrskega sedeža, ne more dovolj prehvaliti njihove pametne politike, s katero so znali Srbom osigurati nadvlado v državi. V svojem «Beograjskem Dnevniku» odbija napade na vlado, ker vlada brez Hrvatov in Slovencev lakole: «Ti napadi bi bili upravičeni samo v tem slučaju, če bi vlada gospoda Pašiča s svojo politiko ovirala Slovence in Hrvate, če ukrepujejo državno edinstvo, kar pa se sedanji vladi nikakor ne more očitati; to, kar Slovence in Hrvate žene v separatizem, ni nikaka politika iz Beograda, to tudi ni politika gospoda Pašiča, ampak tisto mišljenje, ki so ga imeli še pred vstopom v našo državo in njihova mrznja do Srbov, ki izvira že od davnih časov. Da bi se Hrvati in Slovenci pridobili za našo državo, bi se moralo pri njih začeti z resnim delom popolnoma od začetka, da izgube svojo avstrijsko mentaliteto ter se preobrazijo. To pa je delo časa in bo trajalo najbrž zelo dolgo.

Sicer današnja vlada gospoda Pašiča ni dobra; temu pa ni vzrok to, ker je centralistična, tudi to ne, da je udarila državni upravi pečat srbske hegemonije; kajti naša država se bo lahko obdržala samo s centralizmom in s tem, da bodo imeli Srbi v njej neko vrsto hegemonije, za to, ker so politično veliko več vredni in izobraženi, kakor Hrvati in Slovenci. Srbska hegemonija je «hegemonija najsposobnejših». Po Cievaričevih izjavah se nam obeta v bodočnosti res lepa perspektiva. «Preobrazbo» Hrvatov in Slovencev so Srbi začeli z uvajanjem hegemonije «politično najsposobnejšega plemena», ki se kaže najlepše v balkanskih razmerah, ki so zavladale pri nas in ki prekašajo v svoji korupciji in raznih aferah celo razmere, ki so vladale v predvojni Turčiji. Ni čuda, da so se že Slovenci in Hrvati preobrazili, pa ne, kakor Cievarič misli, ampak v separatiste, ki bodo zlomili nadvlado srbskega plemena.

Fatalna zgodovina enega mosta. Večkrat se je že čulo iz beograjskih listov, da ima vlada posebno srečno roko pri podeljevanju koncesij, da daje n. pr. mostove in tunele graditi bivšim brivcem, železnice trafikantom itd., sedaj nam pa novosadsko «Jedinstvo» prinaša zgodovino mosta v Novem Sadu, ki se gradi že 22 mesecev. Podjetnik, ki je prevzel ta posel, se je obvezal, da bo rečne stebre postavil v 16 mesecih in referent stavbene direkcije v Novem Sadu je tudi gledal na to, da se obveznosti izpolnijo. Tega referenta so pa kmalu zamenjali z drugim in podjetnik gradi most tako, da še sedaj v 22 mesecih ni niti tretjina od tega dovršena, kar bi moralo biti gotovo že pred enim letom. Za svoje «delo» je pa izvil že mnogo denarja nad proračunom in bogzna koliko milijonov bo še šlo v nič. Pri celi stvari gotovo zaslužijo še razni oblastniki in tako se bo moral Novi Sad posluževati provizoričnega mosta, katerega je pred osmimi leti zgradila avstrijska uprava, dokler ne razpade.

Zbor zaupnikov SLS.

VABILO

na zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke,
ki se bo vršil

v ponedeljek, dne 5. novembra 1923 ob pol 11. uri popoldne v dvorani hotela «Union» v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Politika SLS — poročata dr. Korošec in dr. Brejc.
2. Organizacija SLS — poročča dr. Kulovec.
3. Resolucije — predložene po vodstvu SLS.
4. Volitev načelnika SLS in I. podnačelnika.

V nedeljo, dne 4. novembra ob 4. uri popoldne bo v dvorani Akademskega doma (poleg hotel «Union», Miklošičeva ulica št. 5) v Ljubljani zborovanje delegatov političnih organizacij SLS. O točkah, ki bodo predmet razpravljanja, bodo referirali dr. Korošec, Sušnik, dr. Kulovec, Vesenjāk in tajnik Krajnc.

Za načelstvo SLS:

dr. Korošec, t. č. načelnik.

Organizacije naj takoj izvolijo delegate za zborovanje v nedeljo. Razpravljale se bodo važne politične, gospodarske in organizacijske zadeve.

Zaupnike na deželi opozarjamo, da bo dne 5. novembra ob 3. uri popoldne tudi občni zbor Jugoslovanske Kmetске zveze.

Onevne novice.

Svečanosti v Beogradu. V nedeljo je bil v dvorski kapeli točno po programu krščen prestolonaslednik na ime Peter. Ob 10. uri so se zbrali vsi povabljeni, ob 11. uri so pa vojvoda Stepanovič, admiral Prica in pukovnik Karalič prinesli prestolonaslednika, za njimi so pa prišli: rumunski kraljevski par, vojvoda od Yorka, princeza Jelena, Olga, Irena in Marina. Potem je prišla tudi Nj. V. kraljica, ki je z balkona pokazala prestolonaslednika narodu, zbranemu v velikem številu okrog dvora. Na balkonu se je za njo pojavil tudi kralj, sprejet z burnimi pozdravi. Ob poldvanajstih je začel sve-

čani čin, ki je bil dovršen ob enih popoldne. Po krščenju je imel patrijarh Dimitrije kratek govor, dvorski prota Popović je pa prečital prestolonaslednikovo krščenico, katero so podpisali patrijarh Dimitrije, kralj Aleksander, rumunski kralj in kraljica, knez Arzen ter dvorski prota in maršal. Po krstu je kraljevski par sprejemal čestitke, potem je bila južina, kosilo, zvečer koncert in dvorski ples in okrog dvora so se zbirale velike množice ter čakale, da se na balkonu pojavi kdo od vladarjev ali visokih gostov. Ko se je stemnilo, je beograjska občina priredila bakljado, s Save so monitori dajali topovske strele, na Donavi so pa spuščali rakete. — Povodim krsta je bila publicirana tudi amnestija za razne prestopke v vojski in sicer vse disciplinarne kazni, ki se niso izrekle od vojnega disciplinarnega sodišča, potem pa lahke in srednje kršitve naštetih paragrafov vojnega zakona, če so se krivci sami javili oblasti od 8. junija lanskega leta pa do dneva amnestije. To pomiloščenje je izzvalo gotovo razočaranje, ker se je trdno pričakovalo in verjelo, da bodo ob tej priliki pomiloščeni obojenci iz solunske afere, ki je brez pravih dokazov vrgla v dolgoletne ječe tudi najboljše oficirje srbske vojske. Objavljeno je bilo tudi večje napredovanje v polkovnike in generale ter podelitev visokih vojaških mest. — Za krst in čestitanje je določil vsak parlamentarni klub nekaj svojih članov in zgodilo se je, da nekateri določeni od muslimanskega kluba od dvora niso dobili povabila. Jugoslov. muslimanski klub se močno zgraža nad tako ponovno žalitvijo ter obsoja tako javno bagateliziranje politične organizacije in parlamentarne skupine.

Laško nasilje. Italijanski prefekt v Vidmu je dne 19. t. m. izdal ukaz, da morajo vsi neitalijanski listi imeti italijansko prestavo, drugače bodo zaplenjeni. Ta ukaz «kulturenega» kraljevskega italijanskega namestnika za goriško deželo je bil že razposlan vsem uredništvom slovenskih listov v tem območju in slovenski poslanci so poslali naslednji protest vladi v Rimu: «Prefekt Furlanske pokrajine zaukazuje z odredbo od dne 19. oktobra 1923 zaplenitev vseh slovenskih časnikov, izhajajočih v pokrajini Furlaniji, ako se od 21. oktobra dalje ne vključi v besedilo časnika celoten prevod v italijanščini. Podpisani poslanci odločno protestirajo proti tej kršitvi ustavnih zakonov in zahtevajo takojšnji preklic odredbe. Podgornik, Šček, Wilfan.» — «Goriška Straža» z dne 22. oktobra pa objavlja k omenjeni naredbi sledeči komentar: «Vsi narodi na svetu imajo pravico izdajati časnike izključno v svojem jeziku. Italijanski časniki izhajajo v Severni in Južni Ameriki, v Nemčiji, na Bolgarskem, v Grčiji, Rumuniji, Švici, na Francoskem in drugje. V svojem jeziku so izdajale in izdajajo časnike vse manjšine v drugorodnih državah: Poljaki, Madžari, Ladinci, Nemci, Irci, Arabci, Rumuni, Grki, Malorusi, Turki, Židje in drugi. Samo enemu narodu je prepovedano izdajati časnike izključno v svojem jeziku in ta narod so goriški Slovenci in samo ena vlada prepoveduje take časnike in ta je naša vlada.» — Italija pljuje s tem v obraz civilizacije in kulture in morala bi se radi tega zločina nad najprimitivnejšimi pravicami manjšin obtožiti pred Zvezo narodov.

Orjuna drvi v prepad . . . V Ljubljani živeči visokošolec, Srbin Ljuba D. Jurkovič, ki je bil v začetku vnet orjunaš in je za «Orjuno» mnogo pisal, se je skregal z vodstvom ljubljanske Orjune, izstopil in sedaj razlaga ta spor v «Jutranjih Novostih.» V nedeljo je objavil svoje «odprto pismo», v katerem iznaša, da ima predsednik ljubljanske Orjune ing. Kranjec silne skomine po denarju, časti, oblasti in državnih avtomobilih ter da je čisto navaden trabant mladoliberalne, Žerjavove klike. Jurkovič razklada, da je Orjuna pod vodstvom ing. Kranjca v vednih stikih z «Jutrom» ter vedno uslužna demokratom za vsako strankarsko gonjo in špekulacijo. Objavlja še druga razkritja, za enkrat pa navaja, da so z njim enakega mnenja še razni drugi orjunaši. Kot dokaz citira pismo Reharja, glavnega urednika «Tabora», ki pravi med drugim: «Dogodki zadnjih dni v oblastnem odboru Orjune so me napolnili, da Ti pišem. Zavzemanja za Štefanoviča, nastopa proti dr. Lukanu in akcijskemu odboru NRS ter dalje proti akademiji dobrovoljcev in «Slovenskemu Narodu» ne odobravam, kakor tudi nihče izmed nas orjunašev v Mariboru. Zdi se, da ima v ljubljanski Orjuni svoje prste vmes nesrečni dr. Žerjav . . . Orjuna drvi v prepad. Vendar pa nisem tak pesimist, kakor Ti in upam še vedno, da se posreči izbaciti iz Orjune one, ki jo hočejo osužnjiti propadli demokrati. Jaz sam hočem voditi dalje borbo s temi ljudmi, ker mi je žal pustiti, da bi propadli tako idealno in vzvišeno zasnovani pokret . . .» — To pismo urednika Žerjavovega lista prav dobro svedoči, da drvi Orjuna v prepad in sicer je to propadanje posledica skrajno gnile in demoralizirane družbe, ki bi na zuaž hotela nekaj predstavljati, a se med seboj grize in psuje na najgrše načine. V predalih «Tabora» ima Rehar dr. Žerjava za apostola jugoslovenstva, za steber države, za najčistejši idol narodnjaštva in demokracije, njegovo družbo pa za srečo in sol Jugoslavije, v pismu na orjunaškega tovariša mu je pa ista veličina — «nesrečni dr. Žerjav» in demokratična stranka — «propadla.» Res, lepi odnošaji in veliko boštenje! In taki ljudje naj še govorijo o «idealne min vzvišeno zasnovanem pokretu!» — G. Jurkovič je dičnemu Reharju gotovo napravil slabo uslugo, zato je pa zaslužen pred javnostjo, ker razkriva gonilne sile in glavne pokretnike Orjune. — «Jutranje Novosti» vedo tudi povedati, da je odstopil glavni poglavar Orjune, splitski dr. Mirko Korolija. Orjunaši se razburjajo, obtožujejo, psujejo in končno se bodo še topli, kakor se tepejo dvojni fašisti po drugih krajih.

Zatajil ga je. V zgorajni notici smo omenili, kako je g. glavni «Taborov» urednik Rehar označil v pismu na orjunaša Ljubo Jurkoviča dr. Žerjava kot zli duha za Orjuno. G. dr. Žerjav ni ostal dolžan Reharju in mu je odgovoril v «Jutru» dne 23. t. m. s podpisom sledeče: «Neki Rehar v Mariboru, ki ni demokrat, ampak že dolgo ruje proti JDS in mu je služba pri «Taboru» davno že odpovedana, a bila po priprošnji demokratov iz Ljubljane iz humanitarnih razlogov podaljšana, je zasebno pisal nekemu in ta je to objavil, da «se zdi, da ima v ljubljanski Orjuni svoje prste vmes dr. Žerjav.» — Mi smo mislili dosedaj, da je osebnost g. Reharja kot glavnega urednika mladinskega «Tabora» znana g. Žerjavu, a ta ga imenuje «nekega» Reharja. Prepričani smo bili, da je g. Rehar demokrat, a g. dr. Žerjav sam trdi s svojim podpisom, da ni. Torej se je poveljal g. Rehar že tudi med radikalne smeti, kamor spada s svojim orjunskim strašilom dr. Cafafuro vred. Kakor razvidno iz Žerjavovih besed, je g. Rehar klečeplazno prosjačil demokrate, ki so mu naklonili milostno za nekaj časa dobavo drobtin iz demokratske mize. Po «Jutrovi» izjavi bo Rehar gotovo odpuščen od «Tabora» in potem bo romal — seveda predvsem v zapor! G. Rehar naj le spomni g. Žerjava, da je bil tudi on obojen kot navaden goljuf na šest mesecev ječe in g. Rehar pa samo na 14 dni zopora; torej še vedno razlika, kateri od obeh je večji lopov. Treba pribiti, da smo rabili za inteligenta Reharja in Žerjava radi tega besedo «lopov», ker tudi dr. Žerjav imenuje v svoji podpisani izjavi napadnega pisca «Narodovih» prerokb o poginu slovenske JDS «lopova.» Torej poznati se nočejo več tako odlični policajdemokratje kot sta glavni urednik «Tabora» in dr. Žerjav, to je žalostno in kriči o gnilobi naše policajdemokracije.

JDS nedeljski sestanki. JDS se je lotila sedaj z vsemi po dr. Kukovecu razkoncentriranimi silami svojega razmaha. Prireja nedeljske sestanke zaupnikov po ljutomerskem okraju in ustanavlja krajevne organizacije, kakor poroča «Tabor.» Teh sestankov pa ne vodita dr. Kukovec in njegov stari sluga poet Spindler, ampak — čuje — zastopnik JDS oblastnega načelstva iz Maribora g. slamorezec dr. Reisman. In ta dr. Reisman piše in poroča v «Taboru», da so ti njegovi sestanki izborni in navdušeno obiskani — moč napredne ideje se utrjuje med kmeti, delavci in obrtniki. Vzgledni JDS kmetski zaupniki prihajajo na te dr. Reismanove sestanke kljub trgatvi. Demokratični možje in fantje iz ljutomerskega okraja stoje trdno za idejo jugoslovanske demokracije. Tako smešno slamo mlati dr. Reisman po «Taboru.» Dr. Kukovec in Spindler se že blizu 20 let pehata, da bi utrdila moč demokratske ideje, a sta jo pri zadnjih volitvah tako dobro pretresla, da je frknil celo sam dr. Kukovec z JDS poslanske vrbe. Kar nista mogla tekom 20 let dr. Kukovec in Spindler, to bo sedaj potom nedeljskih sestankov dosegel mož, ki je imel doslej še povsod smolo, česar koli se je lotil in kojega delo je očrtal g. dr. Rosina z eno samo besedo: slamorezec dr. Reisman. V Dravski dolini hiti in drvi po dr. Ravnikovih poročilih vse v radikalijo, po ljutomerskem okraju se širi po dr. Reismanu jugoslovanska demokracija — o ti ubogi klerikalci! Dr. Reisman je začel že v oktobru pisati JDS pustna poročila in to za to, ker je letos krog Ljutomera dober mož! Dr. Kukovec je torej stopil v politični penzijo, nadomeščal ga bo mož slamnatih idej — g. dr. Reisman. Na utrjevanju žalostnih preostankov gnile jugoslovanske demokracije po dr. Reismanu je demokratom čestitati.

Koncentradorju naprednih sil v album. Kako silna, močno in globoko ukoreninjena je moč ideje jugoslovanske demokracije med Slovenci, je najpomembnejše zapisal «Narod» od 22. t. m., ko citira glede pogina demokratske stranke svetopisemski rek, ki se glasi: Perditio tua ex te, Israel! Liberalni starini so upravičeno prepričani, da je korupcija in gniloba med slovenskimi demokrati tako na gosto razpredena, da bo nastopila v kratkem politična smrt JDS. Mariborski dr. Reisman lažljivo piše po «Taboru» o razmahu demokracije, isto časno pa poje napredni ata «Narod» demokratski stranki: miserere. Kaj poreče k dr. Reismanovi utrditvi demokracije in k «Narodovi» pogrebni pesmi nesrečni koncentrador naprednih sil — dr. Kukovec?!

Prva velika dobrota radikalne stranke za Slovenijo. Radikalni minister, dr. Laza Markovič, je sklenil s Avstrijo «silno ugodno» pogodbo za Slovenijo. Kljub jasnemu besedilu mirovne pogodbe bodo zavodi v Avstriji strankam naše države, ki so pred prevratom naložile denar v Avstriji, plačale za 100 predvojnih zlatih kron 32 sedanjih papirnatih kron, dobile bodo komaj eno tretjino naložbe v papirnatih kronah izplačano. Cela Slovenija proti temu protestira, vsi gospodarski krogi brez razlike strank so že trikrat v Ljubljani priredili velika protestna zborovanja, novopečeni radikalni a la dr. Ravnik, dr. Müller in drugi imajo pa še vedno korajžo, da agitirajo za to stranko, ki bo uničila tisoče eksistence v Sloveniji, in love kaline. Nevolja ljudstva bo kmalu priklopila do vrhunca, ljudstvo samo bo poglalo plačane hlapce radikalije na jug, kjer se bodo lahko ogrevali za škodljivi centralizem. Ali je vsak smisel za gospodarsko eksistenco Slovenije zamrl v srcih teh bivših «nacionalnih levov», sedaj plačanih slug radikalcev?

«Jutranje Novosti» pišejo, da SLS nič ne doseže in da ni mogla niti kuluka odvrniti od Slovenije. Vsakemu otroku v Sloveniji je znano, da se je jedina SLS borila proti kuluku in dosegla, da se v Sloveniji kuluk ne izvaja, kakor na Hrvatskem, v Bosni itd. Vsak otrok pa tudi ve, da je predlog za kuluk stavila radikalna stranka, ki je polnoštevilno zanj glasovala in da bi radikalna stranka tudi v Sloveniji kuluk izvajala, ako bi ne bilo

poslancev SLS. Gospodje dr. Ravnik, dr. Müller, Tavčar, Slanovec, Nachtigal, dr. Pfeifer in drugi politični kvadronerji bi že morali na cesti delati ali pa masno plačevati, ako bi radikalna stranka nemoteno gospodarila i v Sloveniji. Gospodje radikalci, povejte ljudstvu, kaj je radikalna stranka za Slovenijo storila, da bo ljudstvo znalo ceniti njene zasluge. Znano je, da je radikalna stranka pozabila na obljube, dane ob času političev, da je le dobro nagradila gospode: dr. Pfeifer, dr. Nachtigall, Slanovec, Tavčar in še razne druge leso-svinjsko-tržke-valutno-sanatorijske bankrotiere, da pa ni dala niti pare za nujno potrebne podpore, katere se v vsaki državi v slučaju elementarnih nesreč ali nezakriviljenih izgub podelujejo.

Radikalija v Meziški dolini. Zadnja «Straža» je ožigosala nekoliko delovanje tukajšnjih novopečenih radikalov, žalibog še premalo. Ti junaki so se silno razburili radi tega. List so prestrigli (da bi ga nabavili sami, za to so prebrihtni?), ki je potem romal med njimi, nazadnje so še eno vrsto nečitljivo prečrtali in s tem dokazali, da še niso povžili salem sapientiae, ker niso pomislili, da prihaja še več listov «Straže» v naš kraj in se bo itak zvedelo, kaj vsebuje prečrtana vrsta. Znanilno je zanje, da imajo za tajnika človeka, ki je vse drugo nego narodnjak, ki je, ko je došel, hotel potopiti vse Nemce in nemčurje, tudi poštene, v žlici vode, a je zdaj njih oboževatelj (med poštene Slovence nima pristopa). Za naše radikale je pač primeren pregovor: «Gliha vkup štriha.» Okrajno sodnijo na Prevaljah pa prašamo: Se pošilja g. Vrhovnik radi tega na komisije, da pri istih agitira po deželi za osvraženi režim radikalov? Priče so na razpolago. Tako postopanje sodnijskega uradnika izpodkopava ugled sodnije; takih uradnikov ne maramo, ker ljudstvo ne more imeti zaupanja do pravičnega uradovanja. Uradnik naj kaže svojo politično nazore na drugem mestu, a ne pri takih prilikah. Pri svojih zahtevah so pozabili eno: Ustanovitev umobolnice za politične kameleone. Prihodnjic več.

Smrtno nevarno obolel. Iz Ljutomeru poročajo: Naš priljubljeni g. dekan Ozmeč je zopet smrtno nevarno obolel ter se priporoča sobratom v memento.

Trafikanti, pozor! Tajništvo Jugoslov. strokovne zveze v Mariboru je razposlalo vsem trafikantom, ki so se priglasili za zvezo, pristopnice. Vsak se naj potrdi, da bo pridobil za svoj okoliš vsaj toliko članov, kolikor je prejel pristopnic. Glede trafikantov je upati, da bo kmalu združena cela Slovenija v enotni organizaciji.

Strokovna zveza državnih cestarjev za Slovenijo ima po sklepu zadnje seje načelstva svoj občni zbor v nedeljo dne 4. novembra t. l. ob pol 9. uri dopoldne v Zidanem mostu v gostilni Mozer. Ta občni zbor bo dal smernice našemu bodočemu strokovnemu delovanju in bo velike važnosti za bodočnost naše zveze. Občnega zbora se udeležijo tudi narodni poslanec Jugoslovanskega kluba. Skupine so dolžne po poslovniku poslati svoje zastopnike. Dostop imajo in so vabljeni vsi člani zveze. Lahko se pa udeležijo tudi neorganizirani, ki namestavajo stopiti v zvezo drž. cestarjev. Skupine prejmejo v okrožnicah pravočasno navodila. Vsak udeleženec mora svojo udeležbo prijaviti po dopisnici najkasneje štiri dni pred občnim zborom na: Strokovna zveza drž. cestarjev v Celju, hotel Beli vol, ter naznaniti, če želi obed naročiti. Udeleženci naj se pripeljejo z jutranjimi vlaki v Zidanmost, kjer se snidemo vsi tovariši, odhod pa je popoldne. Vse stvarne predloge se mora štiri dni prej poslati načelstvu v Celje. Ako nam bo ministristvo dovolilo polovično vožnjo na našo prošnjo, bomo pravočasno poslali vsem, ki se bodo prijavili z nalačnim naslovom, izkaznice, kateri morajo dati na svoji postaji žigosati in v Zidanem mostu voznih listkov ne smejo oddati. Z ozirom na veliko važnost tega občnega zbora, vabi k obilni udeležbi vse tovariše načelstvo.

Izenačenje koledarja. Kakor je znano, se je na kongresu pravoslavni cerkev v Carigradu sklenilo, da se izenači razlika med Julijanskim in Gregorjanskim koledarjem. Pravoslavni, ki so dosedaj imeli julijanski koledar, ki je nepopolen, so sprejeli Gregorjanskega, ki je v rabi na celem ostalem svetu. Predlog o izenačenju koledarjev je stavila na kongresu jugoslovanska delegacija, ki je bila sestavljena iz samih učenjakov in strokovnjakov. Ti so ob enem s predlogom izdelali tudi načrt izenačenja, katerega je konferenca sprejela. Novi koledar so sprejele vse pravoslavne države, v prvi vrsti sovjetska Rusija. V Jugoslaviji pa je bil določen 14. okt. da se tega dne pravoslavni koledar spremeni. Ta dan je že potekel, toda pravoslavni cerkveni krogi se še niso mogli odločiti, ali naj sprejmejo novi koledar ali da ostanejo pri starem. Na to držanje naših pravoslavniških krogov vplivajo razni ruski eks-episkopi in patrijarhi, ki so pobegnili pred boljševiki v Rusiji. Ti begunci silno nezaupno gledajo na razne reforme ruske pravoslavne cerkve ter v svojem sovraštvu do sovjetov hočejo pri nas onemogočiti reformo koledarja, ker menijo, da je sovjetska Rusija vplivala na naše pravoslavne, da so to reformo sprejeli.

Prvi ženski docent na beograjski univerzi. Na beograjski univerzi je imenovana za docenta na filozofski fakulteti gospa dr. Ksenija S. Atanasijević, ki je bila dosedaj suplentinja ženske gimnazije v Beogradu. Na univerzi bo poučevala staro grško filozofijo. Gospa Atanasijević je bil prvi ženski doktor filozofije, promoviran na beograjski univerzi, sedaj pa je prvi ženski docent v naši državi.

Naše univerze. Vseučilišče v Beogradu skupno s fakultetami v Subotici in Skoplju ima 101 profesorja s skupno plačo 790.136 D, 16 docentov s plačo 60.000 D in 19 izkaznih asistentov s plačo 105.400 D. Na vseučilišču v Zagrebu je 107 profesorjev, ki prejema s asistenti in docenti letno od države 1.721.951 D. Univerza v Ljub-

ljani ima 75 profesorjev, 13 docentov in 29 asistentov s 1.200.000 D plače.

Naši mornarji zapuščajó naše ladje. «Hrvatski Glasnik» iz Chikaga javlja, da zapuščajó hrvatski mornarji naše brodove radi premalenkoste plače. Med drugim prinaša ta list tudi pismo našega mornarja, v katerem se pisec huduje na lastnike naših ladij. V ameriških lukah je bilo pred kratkem pet naših ladij, a iz vseh so pobegnili mornarji in sicer 107 po številu, ker so bili plačani — preslabo. Lastniki naših ladij plačujejo mornarjem po 4 šilinge na teden, na drugih ladjah pa štirikrat več. Treba pa pibiti, da pobirajo in zahtevajo lastniki naših ladij isto vozarino kot na primer angleški, radi tega se ne morejo izgovarjati, da zaslužijo premalo. Ako se naši lastniki ladij ne bodo spametovali pravočasno, bodo stali brez mornarjev in si bodo morali najeti tujce, ko so vendar Hrvati kot najboljši mornarji znani po celem svetu.

Iz beograjskega Wild-West. Nadzornik pokopališča na Topčideru v Beogradu je našel pred dnevi odprto grobnico in krog in krog sledove krvi. Ko je pogledal v grobnico, je videl, da je ena krsta odprta in enemu mrliču odsekana glava. Celo zadevo je javil policiji, ki je začela stikati za zločinci in jih tudi odkrila. Nečloveški skrunilci mrliča so vdrli v grobnico in se lotili mrliča, ki je bil dan poprej pokopan in je imel zlate zobe, katerih so se hoteli polastiti. Ker si pa zobov niso mogli tako hitro polastiti, so mrtvecu enostavno odsekali glavo in potem šele so to glavo oropali zlatih zob. Glavo so vrgli v topčiderski potok, kjer so jo pozneje tudi našli. Kupca teh zlatih zob še niso izsledili.

Našel se je pars autumnalis brevirja; kje, pove uredništvo «Straže».

P. n. občinstvo se opozarja, da pošta ne pošilja nobenih pošilk naprej, ki se glase na kakšne črke kratice (šifre) in poštoležeče. Pri poštoležečih dopisnicah, listih itd. mora biti ime spremljevalca popolnoma izpisano. Škoda za denar, ki ga nepotrebno izdate za «šifrirane» poštoležeče pošiljke! — Upravništvo.

Iz Maribora.

Češkoslovaški industrijalci v Mariboru. Sinoči po 10. uri je dospelo v Maribor 42 zastopnikov češkoslovaških gospodarskih krogov, ki so prepotovali našo državo, da se neposredno posvetujejo z našimi gospodarskimi krogi. Na kolodvoru pri sprejemu jih je v imenu mariborskih gospodarskih krogov pozdravil g. dr. Pipuš, potem je bila po večerja v Narodnem domu. Danes dopoldne so si ogledali Falo in vinarsko šolo, opoldne je bila pa v Narodnem domu anketa s tukajšnjimi gospodarskimi krogi. Češki gostje so se odpeljali z brzovlakom in upamo, da so vzeli seboj ugodne utise iz naših krajev.

Mariborski radikali kot podjetniki in oblastniki. V Hočah je čokoladna tovarna «Sana», ki ima kot glavna delničarja dr. Pfeiferja in dr. Müllerja, kot tihi družabnik je za zraven italijanski major Calma, ki je pravzaprav ustanovitelj te tovarne še iz časa, ko je bil v Mariboru kot član razmejivne komisije. Major Calma je sedaj pri italijanskem poslanstvu na Dunaju in pride večkrat se mradi tovarne in pa tudi radi dr. Müllerja, oziroma njegove družine, pri kateri je poprej stanoval. Kot strokovnjaka ima ta tovarna nekega Tržičana in od začetka je bil pri njej zaposlen tudi tržaški Slovenec, bivši aktivni oficir g. Vladimir Rezič. V Mariboru je pa kmalu začela konkurirati s «Sano» čokoladna tovarna «Mirim», ki ima pa svojega strokovnjaka iz Nemčije. Kakor znano, obstojajo glede inozemskih delavnih moči in strokovnjakov posebni predpisi in naši dični mariborski radikali so za svoje podjetje te predpise čisto posebno prikrojili. Ko je strokovnjak podjetja «Mirim» izstopil iz obrata, je «Sana», odnosno radikalija Pfeifer-Müller, skalkulirala, da bi bilo dobro to strokovno moč prevzeti, svoje pa vreči na cesto s pomočjo famozne ministrske odredbe o tujih strokovnjakih. Tehnični vodja «Sane» in g. Rezič sta naenkrat dobila od namestnika velikega župana in delničarja «Sane» dr. Pfeiferja poziv, da se morata nepreklicno v treh dneh izseliti, ker ministristvo ne dovoli zaposlitve tujcev pri podjetju. Cela stvar očitno predstavlja čisto navadno zlorabo, ker če bi ne bilo dovoljeno zaposliti obeh odslovljencev «Sana», tudi ne bi smela sprejeti v svrhu uspešnejše konkurence tretjega inozemca-strokovnjaka od tovarne «Mirim.» Podjetniki se menda mislijo z odlokom izselitve ali izгона v treh dneh otrestiti zakonito obveznega odpovednega roka napram svojemu oboju. K stvari je treba pripomniti še to, da se dela krivica g. Reziču, ko se ga s tujezemci in tujerodci meče v en koš. G. Rezič je iz znane slovenske rodbine in je služil kot aktivni častnik dolgo časa v SHS vojski. Ob preobratu je utekel iz italijanskega ujetništva in se je kot aktivni nadporočnik pri štajerskem obmejnem poveljstvu takoj javil v službo. Ker je bil dolgo leta ujet, je naravno prošil za sprejem v SHS vojsko v činu, ki mu pripada po letih, a mu je bil prikrajšan vsled ujetništva in pa preteriranja od avstrijske strani. Ko je videl, da tega čina ne dobi, je izstopil iz vojske ter si izbral privatni poklic, ki ga je končno zanesel k «Sani.» Tu se je dr. Müller lahko po mili volji pajašil z italijanskim aktivnim majorjem, jugoslovansko podjetje lahko dela tudi s tujim denarjem. Slovenca Reziča se pa v teku treh dni meče na cesto kot «nadležnega tujca.» Ko ga je okrajno glavarstvo že poprej enkrat hotelo odpraviti, je g. Rezič dal vsa potrebna pojasnila ter se tudi skliceval na razne osebe, ki ga poznajo iz SHS vojske. Iz njegovih pojasnil je razvidno, da je v času opcije služil v vojski in da si sedaj državljanstva ne more pridobiti iz enostavnega razloga, ker nam naša zakonodaja še ni utegnla dati tozadavnega zakona. Te-

daj so mu rekli, da je potem seveda nekaj drugega, da je stvar v redu, sedaj ga pa kar naenkrat naši radikali kot podjetniki in oblastniki mečejo na cesto. Pripomnimo še, da je dobil izgonski nalog te dni, ko mu je žena ravno ležala na porodu. Odslovljena uslužbenca bodeda od svojih delodajalcev gotovo zahtevala tudi službeno odpoved in plačilo odpovednega roka in mogoče se še to zgodi, da se bodo gg. poslodajalci postavili na oblastniško stališče ter rekli, da za to pač ni časa v kratkem, tridnevem odslovlilnem roku.

Naznanilo. Mariborskemu dopisniku «Orjune», ali pa odgovornemu uredniku tega orjunskega glasila naznanjam, da se bova pogovorila z njim za klevete na mojo osebo v sodni dvorani. Ako ima Orjuna toliko denarja za plačevanje sodnih in advokatskih stroškov, ter so njeni «junaški» člani tako vneti prijatelji zaporov, meni tudi prav. Po orjunsko: mirno čakam in stojim na straži, dokler sodišče tudi v tej zadevi ne bo razsodilo. — Januš Golec.

Celo policajdemokratske potrpežljivosti je konec. «Tabor» od večerja javlja: Z današnjim dnem je prenehal Rehar biti član uredništva. V zadnji «Orjuni» je končal g. Ben a Bebba (Rehar) prismojeni podlistek, kako gleda mariborske razmere za 20 let naprej. On Ben a Bebba razbije spomenik Žebota in postane predsednik — orjunci zmagajo. A v resnici ga pa je g. Zerjav telefoničnim potom pognal iz uredništva «Tabora», kjer se je tiščal že dalje časa milostnim potom. Prerokovanja za 20 let naprej in bridka sedanost — to je pač razlika, katero bo posebno občutil na celi črti degradirani predsednik mariborske Orjune Ben a Bebba — Rehar.

Nadaljevanje 10. redne seje občinskega sveta mariborskega se vrši v petek 26. oktobra ob 19. uri v mesnini posvetovalnici.

Pogreb poštnega poduradnika Matija Škofa v Mariboru v soboto, dne 20. t. m. je bil dokaz njegove priljubljenosti. Udeležba je bila zelo velika. Nagrobni govor mu je govoril njegov tovariš poduradnik g. Šarc. Rajni zapušča ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Svetila vrlemu možu in zvestemu somišljeniku SLS večna luč! Hudo prizadeti rodbini iskreno sožalje!

V veliki bedi se nahaja vdova po umrlem poštnem poduradniku Matiji Škof. Ima štiri nepreskrbljene otroke. Velika družina je brez vseh srdestev. Zima in pomanjkanje trka na duri. Obračam se s prošnjo do dobrih src, da blagovolijo za prvo pomoč prispevati ali v denarju ali v živilih. Darovi se blagovolijo poslati ali oddati v Tajništvo SLS v Cirilovi tiskarni. — Franjo Žebot, narodni poslanec.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišju mariborskem od 14. do 21. oktobra. Erpipel ostalo 2, novih 1, ozdrav. 1, umrl 0, ostane 2. Paratifus ostalo 1, novih 0, ozdrav. 1, umrl 0, ostane 0. Griža ostalo 8, novih 2, ozdrav. 4, umrl 0, ostane 6. Skratinka ostalo 5, novih 0, ozdrav. 2, umrl 0, ostane 3. Difterija ostalo 2, novih 0, ozdrav. 1, umrl 0, ostane 1.

Wild-West v mariborski okolici. Ze parkrat smo se bavili v našem listu z municijskim skladiščem v Bohovi. Vojaška oblaš se je z zadnjo raco o napadu kmetov na to skladišče pošteno osmešila, a popravila ter preklicala ni v listih, kar je zagrešila z naivnostjo. Vsakdo bi pričakoval — da bodo odslej gg. oficirji stražo v Bohovi poučili, kake so njene dolžnosti in kake se naj vede, a ravno nasprotno je res. Zadnjo soboto so mariborski lovci lovili po bohovskih poljih in seveda tudi streljali za zajci. Ko je vojaška straža slišala strelje, puške z nasajenimi bajoneti v roke in v teku se je odstranila od municijskega skladišča in jo ubrala za lovci na polje. Lastnika bohovskega lova, znanega mariborskega trgovca Vidoviča, je pri pogledu na boj pripravljeno stražo pograbila upravičena jeza in jo je on kot bivši vojak podučil o dolžnostih in kako daleč sega njen delokrog. Osramočeni so se vrnili vojaki nazaj k skladišču, a prihodnjic se bo zopet zgodilo kaj podobnega, ker pri tolikem številu oficirjev ne najde nobeden toliko časa, da bi podučil priprostega vojaka o najvažnejšem: kako stražiti in kako se obnašati na straži.

Zborovanje zaupnikov JSZ in vseh funkcionarjev skupinskih odborov se vrši v petek, dne 26. t. m., točno ob 6. uri zvečer v pisarni tajništva, Wildenrainerjeva ulica št. 6. Prosimo tovariše, da se zberejo polnoštevilno in točno, ker je zadeva važna. — Načelstvo JSZ v Mariboru.

Vsem gg. kolegom članom Zdravniškega društva v Mariboru naznanjamo na prošnjo «Slobodne organizacije liječnika za Dalmaciju v Splitu», da se za vsa mesta Okružnog ureda za osiguranje radnika u Splitu, za katera se vsled spora med nastavljenimi zdravniki in omenjenim uradom iščejo zdravniki, ki bi hoteli prevzeti ta mesta, proglasi najstrožji cavete. Dosedanji zdravniki so s svojimi zahtevami v polnem pravu in se je proti njim žaljivo in protizakonito postopalo.

Narodno gledališče. Četrtek, dne 25. okt. «Zlatorog», B. — Petek, 26. okt., ob 15. uri «Kralj na Betajnovi», izv., dijaška predstava.

Objava. Kakor že objavljeno, prirede v tukajšnji Götzovi dvorani dne 3. novembra t. l. mariborski policijski uslužbenec pod pokroviteljstvom g. policijskega nadsvetnika Vekoslava Kerševana zabavni večer s koncertom in plesom. Začetek točno ob 20. uri. Vstopnina 10 dinarjev za osebo. Toaleta promenadna. Vsa druga društva se uljudno naprošajo, da se na to prireditvev ozirajo, ker je namenjen čisti dobiček v društvene podporni sklad.

Pogreša se v Mariboru od 9. t. m. Kremljak Alex, žel. uslužbenec na gl. kol., kateri je izginil pustivši na sestro naslovljeno pismo, v katerem ji naznanja, da se bo usmrtil vsled stare neozdravljive bolezni, naduhe. Bil je zadnji čas v bolnem stanju, ker se mu bolezen nič

ni zboljšala, se je javil za 10. t. m. zopet v službo, na predvečer pa je izginil, da nihče ne ve kam. Ker je mogoče, da je za to uporabil Dravo, se orožništvo in občinstvo ob njenih bregih opozarja, da naj pazi.

Planinski koledar za leto 1924 je pravkar izšel. Cenj. mariborske planince prosim, da po istega pošljejo v Krekovo ulico št. 5, I. nadstropje, levo, ker jim letos koledar ne bom poslal po pošti ter se ga v knjigarnah tudi ne bo dobilo. — Br. Rotter.

V. izkaz darov za avtomobilski sklad Prostovoljne požarne brambe na Pobrežju pri Mariboru. Renčelj Stefan, trgovec, Pobrežje, 100 D; Keršnik Jakob, posestnik, Pobrežje, 100 D; Požarna brama Zrkovci 100 D; trvdka Klančnik & Kompara, lesna industrija, Maribor, 250 D; občinski zastop Dogoše pri Mariboru 200 D; Jančar Ciril, hišni posestnik, Pobrežje, 100 D. Lepa hvala! Zbirka se nadaljuje. — Načelstvo.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

57

Njenemu splašenemu, razburjenemu srcu so dobro dele te prijetne misli, kočija se je mehko zibala, kolesa so enakomerno ropotala, njeni napeti živci so odjenjali, njene oči, vse razbolele od prelitih in pridržanih solz, so se trudno zaprle in rahel sen jo je objel.

XX.

OVIRE.

V pozni noči se je ustavil Margaretin voz pred Jellybandovo gostilno.

Nenadni obisk je seve vzbudil živahno šepetanje in namigavanje po «Zadovoljnem ribiču.» Sally je brzih nog skočila iz postelje in spoštovani Jellyband si je bil v velikih skrbeh, kako bi poskrbel za primerno udobnost visoki gospe.

Seveda so bili ti dobri ljudje vse preveč šolani v svoji gostilniški stroki, da bi na zunaj kazali le najmanjšo začudenje nad nenavadnim, poznim obiskom. Na tihem so si mislili seve tem več; pa Margareta je bila tako zaglobljena v svoje polovanje, da ni imela časa za take malenkosti.

Gostilniška soba — pred par dnevi pozorišče zavratnega napada na gospoda Andreja in na lorda An-

tona — je bila prazna. Jellyband je urno prižgal svetiljko, zanetil v peči vabljev ogenj in primaknil udoben naslonjač. Z zadovoljnim, hvaležnim vzdihom je Margareta sedla.

«Ali bodeste prenočili pri nas, visoka gospa?» je vprašala lepa Sally ter polagala snežnobel prt na mizo.

«Ne, ne mislim na bo treba», je odgovorila Margareta. «Zadovoljna bom, če mi prepustite tole sobo za nekaj ur.»

«Na razpolago vam je!» je dejal spoštovani Jellyband in vlek el rdečkast obraz v tesne gube, da ne bi izdal nespoštljivega začudenja, ki mu ga vzbujalo «brezbožno» obnašanje gospe —

«Odpotovala bom čez Rokav s prvo plimo in koj ko dobim primerno jadrnico. Moj voznik in strežaj pa ostaneta čez noč pri vas in morebiti še nekaj dni več. Prosim da bi poskrbeli zanj.»

«Da, gospa, poskrbel bom zanju. — Ali vam naj Sally prinese večerjo?»

«Prosim! Kaj mrzlega za prigrizek. In ko pride gospod Andrej Foulkes, ga pripeljite k meni!»

«Da, gospa!»

Vkljub vsem naporom je lezel spoštovanemu Jellybandu obraz v zabrižene gube. Gospod Percy Blakeney je bil pri njem v velikih časteh in prav nič mu ni ugajalo, da njegova soproga v pozni noči potuje okrog z mladim Andrejem. Seveda, zadeva njega ni nič brigala in gospod Jellyband ni bil čenča. Pa mislil si je svoje. Spomnil se je, da je gospa Margareta Blakeney navsezadnje tudi ena tistih tujcev od «onstran», kaj čuda, če je bila «taka» kakor vsi njeni sorojaki tam v Parizu —

«In ni vam treba bedeti zaradi mene, dragi Jellyband!» mu je rekla prijazno. «Ne vam ne gospodični Sally! Gospod Andrej bi utegnil biti pozen.»

Jellybandu je bilo le vse preveč po volji, da gre spat. Ni mu ugajalo, prav nič mu ni ugajalo, tole «oneganje» —. No, pa gospa Blakeney bo dobro plačala —. Končno, zadeva njega nič ni brigala.

Sally je razpoložila po mizi preprosto večerjo, mrzlo pečenko, vino, sadje in kruh, se spoštljivo poklonila in je odšla. Le to ji ni šlo v njeno drobno glavico, da se visoka gospa drži tako resnobno, skoraj žalostno, ko pa vendar misli «pobegniti z mladim Andrejem» —.

Dolgočasno čakanje se je začelo. Margareta je vedela, da bo morala čakati. Andrej je bil sicer izvrsten jezdec in tudi njemu, prav kakor Margareti, so tla gorla pod nogami, pa moral se je pripraviti na morebitno daljšo odsotnost, preobleči se je moral za strežaja in povrh — petdeset milj je bilo tudi za dobrega jezdeca mnogo. Bala se je, da bo morala čakati najmanj nekaj ur.

O Chauvelinu ni našla nobenega sledu med potjo. Tudi njen strežaj ji je pravil, da ni bilo nikjer videti kake drobne, suhljate postavice. Popraševati po obcestnih gostilnah si seve ni upala. Bala se je, da ne bi imel kje Chauvelin razpestavljenih svojih vohunov, ki bi jo slišali in videli, jo prehiteli ter mu naznanili njen prihod še preden bi sama dospela v Dover.

Kje je neki sedaj, se je popraševala. Ali je dobil ladjo, ali je že morebiti na pot iproti Franciji? Kakor z jeklenimi kleščami, tako je pograbila ta misel po njenem ubogem, splašenem srcu. Kaj če bo prepozna —?

In Andreja še vedno ni bilo —.

Vse v hramu je že menda pozaspalo. Čula je, kako je Sally odšla po stopnicah. Jellyband je pogledal po njenih ljudeh, nato pa se je nastanil zunaj v veži. Najbrž je mislil počakati na Andreja. Pa kmalu ga je menda premagal sladki spanec. Tako vsaj je pričalo njegovo nežno, enolično smrčanje, ki se je ubrano pomešavalo med enolično tikanje stenske ure.

(Dalje prihodnjič).

Šlčem pesojilo 25.000 D proti dobri jamsčini in visokim obresti. Ponudbe pod «Podjetje» na upravo. 656 3-1

Mlinarskega učenca sprejme takoj Franc Lebarič, umetnik mlin, Zg. Sv. Kungota. 1109

Predtiskanje

najmodernejših vzorcev

vezanje

in vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje točno in vestno

MALVINA DRAGANIČ, Tattenbachova ul. 13.

Dobra razsvetljava podpira oko in roko.

OSRAM NITRA

OSRAM to znamko mora nositi žarnica

Sodarji in kovaci!

Imam ca 5000 komadov zelo dobro ohranjenih obročev vsake velikosti takoj po najnižji ceni za oddati. — Nadalje kupujem staro železo-litino (Guss), kosti, cunje, krojaške in papirnate odpadke, stare spise (akte), knjige in vsakovrstne kovine po najvišjih dnevnik cenah.

Jakob Zagode, Maribor, Tržaška cesta 5.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo

s 25. oktobrom
cene vsemu blagu

znižali za 15%

Vsakdor, ki si hoče svoje potrebščine za jesen in zimo po res nizkih cenah nakupiti, naj torej ne pozabi si pred nakupom ogledati našo zalogo.

MASTEK & KARNIČNIK, in modna trgovina **Maribor, Glavni trg 16.**